

Arada Bir... Şiirler. Yabancı Dil Olarak Almanca. A1-C1 Düzeyi¹

Dahim Çiğdem Ünal, Ankara

Bu yazıyla tanıtılması hedeflenen çalışma, Hueber Yayınlarının *Zwischendurch mal* adlı serisinden Almanca öğreten kişiler için hazırlanmış ve Almanca şiirlere yönelik bir materyal niteliği taşıyan ders kitabıdır. Söz konusu kitapta ders içi uygulamalara yardım sağlamak amacıyla geliştirilmiş ve birbiriyle kombine edilmesi mümkün olan ilginç Almanca ders taslakları bulunmaktadır.

Yazar Rainer E. Wicke kitabın önsözünde yabancı dil olarak Almanca dersinde şiir türünün kullanılması konusunu irdelemektedir. Konuya yönelik alanyazında ön plana çıkan tartışmalar ise genellikle yabancı dil dersinde şiir kullanımının anlamlı olup olmadığı sorusuyla ilgili olmuştur. Yazar tartışmaları metnin odağına alarak alanyazındaki bu sorunun üzerine eğilmektedir. Dolayısıyla bir yandan şiir türünün Almanca derslerinde kullanımını zorlaştıran nedenlere değinilirken, diğer yandan da şiirlerin başarılı bir biçimde kullanılmasının hangi koşullara bağlı olduğu açıklanmaktadır. Burada önemli gerekçeler sunularak Almancanın öğretiminde şiirlerle çalışılması gerektiği görüşünün savunulduğunu ve geleneksel anlamda yapılan şiir incelemelerinden vazgeçilip ders içi uygulamalarda öznel öğrenci görüşlerine doğru yönelmenin bir zorunluluk olduğunun vurgulandığını görüyoruz. Bu çerçevede, metnin yazarının vermek istediği mesajın ya da amacın ne olduğu konusu, öğrenci ile şiir arasındaki öznel ilişkiden daha az önem taşır hale gelmektedir. Kitapta yer alan gerekçelendirmeler buna uygun olarak, öğrencilerin özerkliğini destekleyen ve onları aktifleştiren davranış odaklı ve yaratıcı çalışma biçimleri açısından yaklaşılarak yapılmaktadır.

Önsözde, şiir türünün kullanımının Almanca dersinin öğretim amaçlarına ulaşmada son derece yeterli olduğu ve bu konuda kesinlikle bir çelişki olmadığı okura açıklanmaktadır. Yazar, çok net olarak ortaya koyduğu gerekçelerle okurunu şiir kullanımı konusuna doğru yönlendirmeyi ve bunun yararlarını anlaşılır bir biçimde açıklamayı başarmıştır. Özde iyi ikna olmuş bir okur kitlesinin ya da öğretmen kitlesinin, bu kitaptaki ders malzemelerinin okul yaşamında kullanılmasına katkı sağlayabileceği kuşku götürmez bir gerçektir.

Rainer E. Wicke'nin daha önceki yayınlarında olduğu gibi, burada da salt öğrenme kuramlarına dayanan temel konuları irdelemekle yetinmediğini görüyoruz. Yazar, bir adım daha öteye giderek günümüzde Almancanın öğretiminde şiir kullanımının tam olarak nasıl olması gerektiği konusuna somut anlamda katkı sağlamaktadır.

---

¹ Rainer E. Wicke: *Zwischendurch mal... Gedichte*. Deutsch als Fremdsprache Niveau A1-C1. Ismaning: Hueber, 2012. ISBN 978-3-19-351002-0.

Böylece kitabın ana bölümü, yazarın farklı dil seviyeleri için hazırlamış olduğu 19 farklı Almanca şiire yönelik olan ve yenilikçi bir yaklaşım içeren ders malzemelerinden oluşmaktadır. Bir tür derleme niteliğini taşıyan bu malzemelerin ortak noktası, nazım türündeki yazınsal metinlerin kitabın sol tarafındaki sayfaya konunun içeriğine uygun ve öğrencilerin metni anlamasını kolaylaştıran bir görselle birlikte basılmış olmasıdır. Öğrenci merkezli ve davranış merkezli olarak hazırlanan etkinlikler yine görsellik boyutu katılarak sağ tarafta yer alan sayfada listelenmiştir. Sayfa sonu diyebileceğimiz sağ alt kenarda ise, metni kaleme almış olan şair hakkında kısa bir bilgilendirici metin sunulmaktadır. Kitapta şiirleri yer alan bütün yazarlar, 19. ya da 20. yüzyılda yaşamıştır. *Zwischenduch mal Gedichte* adlı çalışmada söz konusu metinlere yönelik toplam 19 ders için malzeme geliştirilmiştir. Birkaç örnek vermek gerekirse, Ernst Jandl'ın *fünfter sein*, Erich Kästner'in *Kleine Führung durch die Jugend* ve *Ballade vom Nachahmungstrieb*, Conrad Ferdinand Meyer'in *Der römische Brunnen*, Heinrich Heine'nin *Belsazar*, Rainer Maria Rilke'nin *Der Panther*, Bertolt Brecht'in *Der Radwechsel* ve Halit Ünal'ın *Es ist anders hier* adlı şiirleri eylem odaklı etkinlikleriyle Almanca öğrenenlere bütün dil becerilerinin yanı sıra özellikle iletişim kurma becerisini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Kitapta her bir şiirden yola çıkarak, okuma, duyduğunu anlama, yazma ve konuşma becerisini değişik yollardan geliştiren farklı çalışma biçimleri kullanıldığı görülmektedir. Bunu biraz daha farklı bir biçimde ifade etmek gerekirse, burada özel bir ders tasarımı yapılarak temel becerilerin birbiriyle entegre edildiğini söyleyebiliriz çünkü çalışma biçimleri arasındaki ilişki rastgele değil, tamamen dersin öğretim amaçlarına uygun olarak belirlenmiş ve bu çalışma biçimleri birbirleriyle anlamlı bir biçimde kombine edilmiştir. Bu ders kitabında kullanılması önerilen ikili çalışma, küçük grup çalışması, büyük grup çalışması gibi sosyal biçimler de önemli işleve sahiptirler. Ayrıca materyaller modüler yapıda olduğu için öğretmenlerin ya da eğitimcilerin kitapta yer alan bölümler arasından istediklerini seçerek derslerinde uygulama olasılıkları bulunmaktadır.

Kitabın kuramsal temeli, Lothar Bredella'nın *İnteraktif Öğrenme Modeli (Alm. Interaktionistisches Modell)* olarak da adlandırılan ve *Kültürlerarası Yaklaşım*a yönelik olarak geliştirdiği edebiyat öğretimine dayanmaktadır. Buna göre, ders akışı içerisinde metnin ne anlama geldiği sorusunun yanıtını ararken, metni okuyan öğrencilerin verdikleri reaksiyona da yönelmek gerekmektedir; çünkü yazınsal metinleri anlamada bilişsel etmenlerin yanı sıra duyuşsal etmenler de rol oynar. Bu durumda, metni anlama sürecinde metnin okurunu yönlendirmesi ile okurun metne verdiği bilişsel ve duyuşsal tepkiler arasında sürekli etkileşimler meydana gelir. Kitapta her iki boyutun birbiriyle ilişkilendirilmesi amacıyla, öğrenciyi aktifleştiren, etkinliklere dayalı, yaratıcı-üretici yöntemler kullanılmaktadır. Wicke geliştirdiği bu materyal ile kuramı uygulamaya aktarmayı başarabilmiştir. Söz konusu çalışma, öğrencilerin okudukları metni kendi kendilerine de anlamalarını sağlamak için *bottom-up* (aşağıdan yukarıya) ve *top-down* (yukarıdan aşağıya) okuma yöntemleriyle nasıl desteklenebileceklerini uygun alıştırma aracılığıyla göstermektedir. Wicke'nin kaleme aldığı bu çalışmaya benzeyen, uygulamaya yönelik kitapların sayıca fazla olmadığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla söz konusu kitap Almanca'nın öğretimi alanında görev yapan kişiler için tavsiye edilmeye değer niteliktedir.

Son olarak, kitabın biçimsel yapısına da değinmek yerinde olacaktır. Renkli resimleri ve şekilleri ile görsel düzen özellikle öğrencide güdülemeyi artırıcı bir etki yaratması nedeniyle olumlu bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitabın oldukça düzenli bir yapısının olması, görsel anlamda bir karmaşa oluşmasına engel olmakta, öğrencileri daha çok içeriğe yoğunlaşmaya yönlendirmekte ve bu sayede metnin okunmasını daha kolay hale getirmektedir. Kitabın *İçindekiler* sayfasında çeşitli dil seviyelerinin belirtilmiş olması dikkat çekicidir. Ancak dil seviyeleri Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında olduğu gibi somut olarak belirtilmemiş, geleneksel olarak yıldız işaretlerinden yararlanılmış, kolay için “*”, orta için “**” ve zor için “***” işareti kullanılmıştır. İlginç olan diğer bir nokta da *İçindekiler* sayfasında bulunan piktogramın açıklanmasıdır. Bu açıklamaya göre, kitapta ana bölümden sonra gelen en son bölümde fotokopi şablonları bulunmaktadır. Kitapta A1’den C2’ye kadar her bir farklı dil seviyesindeki ders akışına yönelik olarak hazırlanıp geliştirilmiş bu faydalı fotokopi şablonları da kullanıma sunulmuştur.

Son yıllarda şiir türünün Almanca derslerinde kullanımına yönelik ilginin giderek arttığı gözlemlenmektedir. Yazar Rainer E. Wicke Almanca dersinde şiir türüyle öğrenci merkezli çalışmaların nasıl yapılacağını ortaya koyan faydalı bir ders malzemesi hazırlamıştır. Bu yayın, özellikle modern Almanca dersinin gerekliliklerini karşıladığı için Almanca öğreten kişilerin görevlerini etkili bir biçimde yerine getirmelerine katkıda bulunabilecek bir çalışmadır.

